

KİTABXANALARIN MONUMENTAL FUNKSİYASI

Aygün Səfərova

*AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının Kitabxana-xidmət şöbəsinin müdiri,
Bakı Dövlət Universitetinin doktorantı,
aygunsafarova3@gmail.com*

Монументальная функция библиотек

Резюме: Статья рассматривает музейную деятельность библиотек в современном цифровом пространстве, формы и методы пропаганды краеведческих материалов глобальных сетей с помощью современных технологий.

Monumental function of libraries

Abstract: Article reviews the museum activity of libraries in modern digital space, forms and methods of propaganda of local lore materials of global networks with the use of modern technologies.

Açar sözlər:monumental funksiya, muzey kitabxanalar, muzeylərin kitabxanaları, muzey fəaliyyəti, kitabxana sərgiləri

Ключевые слова: монументальная функция, библиотека музея, библиотеки музей, музейная деятельность, библиотечные выставки

Keywords: monumental function, library museum, the library of the museum, museum activity, library's exhibitions

Kitabxanalarda bütün növ irsin toplanması, mühafizəsi və təbliği - onların monumental funksiyalarına aid edilir. Kitabxanaların monumental funksiyası sosial funksiyanın tərkib hissəsi kimi kitabxanaşünaslıq nəzəriyyəsində öyrənilir.

Kitabxananın sosial funksiyaları kitabxanaçılıq nəzəriyyə və təcrübəsinin çox mühüm problemlərindən biridir. Bu problemin hərtərəfli tədqiqi kitabxananın sosial rolu, kitabxana və cəmiyyət, kitabxana və informasiya, kitabxana və oxucu, kitabxana və kütləvi müəllim problemlərini dərinlən öyrənməyə imkan verməklə yanaşı, müasir cəmiyyətdə kitabxanaların yerini və ictimai rolunu müəyyənləşdirməyə də şərait yaradır. Bununla yanaşı, kitabxanaların monumental funksiyası vaxtaşırı tədqiq olunmuş və onu bir çox hallarda kitabxanaların sosial funksiyalarının tərkib hissəsi kimi təqdim etmişlər.

1999-cu ildə Azərbaycan Milli Məclisi “Kitabxana işi haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanununu qəbul etdi. Bu qanun qəbul edilərkən respublika kitabxanalarının təcrübəsi, kitabxanaşünaslığın elmi nəticələri, kitabxanaların milli xüsusiyyətləri və ənənələri nəzərə alınmışdır. Bu qanunda kitabxanaların cəmiyyətdəki rolu əsas götürülmüş, sosial institut kimi fəaliyyəti ön plana çəkilmişdir.

Qanunda yazılır: “Kitabxana elm, informasiya, mədəniyyət, təhsil və tərbiyə müəssisəsi kimi çar əsərlərini və digər informasiya daşıyıcılarını toplayıb mühafizə

edən, onların sistemli ictimai ifadəsini təşkil edən, cəmiyyətin intellektual və mənəvi potensialının inkişafına xidmət göstərən sosial institutdur”. Göründüyü kimi, qanunda kitabxananın beş sosial funksiyası: elm, informasiya, mədəniyyət, təhsil və tərbiyə funksiyaları göstərilmişdir. Kitabxanalara məxsus funksiyaların müəyyənləşdirilməsində Azərbaycan konsepsiyasının daha dolğun olması diqqəti cəlb edir. Kitabxana nəzəriyyəsində göstərilən monumental funksiya “Kitabxana işi haqqında qanun”un göstərdiyi sosial funksiyanın hər beş istiqamətinin həyata keçirilməsində iştirak edir.

Mədəniyyət funksiyası kitabxananın sosial funksiyaları içərisində ən önəmli yer tutur. Bunun başlıca səbəbi mədəniyyət funksiyasının kitabxananın digər funksiyalarının formalaşmasına yaxından kömək etməsi və onlarla çox dərin qarşılıqlı əlaqələrinin olmasıdır.

Məlumdur ki, kitabxanalar mədəniyyətin mühüm və ayrılmaz sahəsi, mədəni inkişafın əsas göstəricilərindən biridir. Həmçinin kitabxana öz növbəsində bəşəriyyətin yaratmış olduğu mədəni sərvətlərin qoruyucusu və yayıcısıdır. Deməli, kitabxanalar mədəniyyətimizin ayrılmaz tərkib hissəsi olmaqla yanaşı, həm də mədəniyyətin yayılmasının əsas vasitəsidir, bazasıdır.

Görkəmli filosoflar, pedaqoqlar, sosioloqlar, humanitar elm sahəsinin böyük xadimləri kitabxanalara ideal, universal şəxsiyyətin formalaşması vasitəsi, təhsil və tərbiyə müəssisəsi kimi baxmışlar.

Mədəniyyət sırf sosial hadisə olub, insanların həyat və fəaliyyəti ilə əlaqədardır. Mədəniyyət özündə ümumbəşəri dəyərləri cəmləşdirdiyindən xalqların intellektual inkişafına böyük təsiri vardır.

Dünyada 6 milyard kitab fonduna malik 1 milyondan artıq kitabxana vardır. Heç bir mədəniyyət sahəsi belə böyük şəbəkəyə malik deyildir. Kitabxanalar, həmçinin ən böyük oxucu auditoriyasına malikdir. Məhz buna görə də kitabxana quruculuğu inkişaf etmiş ölkənin mədəni inkişafının əsas göstəricisi kimi xarakterizə olunur.

Kitabxanalar bəşəriyyətin mədəni sərvətlərinin, xalqların mədəni irsinin saxlayıcısıdır. Xüsusilə milli kitabxanaların fondunda müasirliklə yanaşı, keçmiş də qorunub saxlanılır. Onlar müasir dünyada elm, ədəbiyyat və mədəniyyətin təbliğatçısı, yayıcısı olmaqla, keçmişin də təbliğatçısı kimi çıxış edir, informasiya yayırlar. Kitabxanalar mədəniyyətin mühüm sahəsi kimi öz mədəni funksiyasını başqa mədəniyyət müəssisələri: klublar, mədəniyyət sarayları, teatrlar, muzeylər və s. qarşılıqlı əlaqədə həyata keçirirlər.

Azərbaycan Respublikasının “Kitabxana işi haqqında” qanununda göstərilirdiyi kimi: “Kitabxanalarda mühafizə olunan mədəni sərvətlərdən və informasiya vasitələrindən istifadə hamı üçün açıq olmalıdır”.

İnformasiya mədəniyyət və təhsil-tərbiyə müəssisəsi kimi universal kitabxanaların qarşısında ümummilli, dövlət əhəmiyyətli çox böyük vəzifələr durur:

1. Universal kitabxanalar bütün kateqoriyalardan olan oxuculara, onların istənilən informasiya sorğularına (peşə, istehsalat, elmi-tədqiqat, təhsil, yeri gəldikcə xüsusi) xidmət etməlidir. Universal kitabxanalar, həmçinin şəxsiyyətin hərtərəfli inkişafında, fasiləsiz təhsil prosesində iştirak etməli, şəxsi təhsilin təşkilatçısı olmalıdır;

2. Universal kitabxanalar qarşılıqlarına qoyduqları vəzifələrin böyüklüyünü, ümummilli, ümumdövlət əhəmiyyətli xarakter daşması ilə əlaqədar, zəngin, universal və həmişə dinamik kitab fonduna malik olmalı, öz fondunda yerləşdiyi regionun şəraiti, tələbatı ilə bağlı bütün elm sahələrinə dair ədəbiyyatı toplamalıdır;

3. Universal kitabxanalar şəbəkəsi ölkənin inzibati ərazi prinsipinə əsasən həmin və yerləşdiyi regionun iqtisadi, mədəni həyatında yaxından iştirak etməlidir;

4. Vahid kitabxana sistemində aparıcı halqa olan universal kitabxanalar ölkə, muxtar respublika, rayon, şəhər miqyasında oxuculara xidmət işinin əlaqələndirmə mərkəzi olduğuna görə, bu mühüm işin təşkili üçün ciddi təşkilati, inzibati, elmi-metodik tədbirlər həyata keçirilməlidir.

Bütün vəzifələr kompleks şəkildə bir-biri ilə əlaqədar həyata keçirilməlidir ki, insanların hərtərəfli ahəngdar inkişafına kömək etsin.

Bildiyimiz kimi, incəsənət, arxitektura, tətbiqi sənət və bir sıra digər sahələrdə çap olunan kitab məhsulları ənənəvi olaraq kitabxanalarda xüsusi rejimdə mühafizə olunur və xidmətə verilir. Bir sıra kitabxanalar bu sahədə ixtisaslaşır və bir çox kitabxanaların incəsənət sahəsində ədəbiyyatı xüsusi fondlarda saxlaması və xüsusi oxucu zalları yaratması təcrübəsi də məlumdur. Bu növ nəşrlər əsasən bahalı, yüksək poliqrafiya məhsulları və məhdud tirajlı nəşrlərdir. Komplektləşmə zamanı bu növ ədəbiyyatın bütün kitabxanaların fonduna daxil olması əksər hallarda mümkün olmur. Kütləvi oxucu tələbi baxımından isə bu növ ədəbiyyat daim aktualdır. İncəsənət, rəngkarlıq, memarlıq, musiqi, heykəltəraşlıq və s. bu kimi mövzulara olan sorğular bütün hallarda mütəxəssis sorğuları olmur. Kütləvi oxucu sorğularında bu növ sorğuların xüsusi çəkisi yüksəkdir. Müasir oxucu yüksək mədəni və intellektual səviyyələrə çatmaq məqsədi ilə geniş oxucu marağı formalaşdırır. Müasir informasiya istehlakçısı dünya muzeylərində saxlanılan incəsənət əsərlərinin orijinalını muzeyləri gəzərək görmək və dəyərləndirmək imkanında deyil. Çox sayda oxucu, o cümlədən də mütəxəssislər bu növ materiallarla kitabxana fondu vasitəsi ilə tanış olur.

Son illər qlobal informasiya məkanında sənət əsərlərinin təqdim və təbliği yeni vüsət almaqdadır. Bu istiqamətdə bir sıra kitabxanalar muzeylərlə rəqabət edir, bir sıra hallarda maraqlı yaradıcılıq əməkdaşlığı müşahidə olunmaqdadır.

Britaniya kitabxanası öz kitabxana saytında (www.flickr.com) yüz min şəkil yerləşdirmişdir. Bunların içində XIX əsrdə Dünya Coğrafiya Cəmiyyətinin tədqiq etdiyi çox nadir şəkillər də yer alır. Sayta yerləşdirilmiş şəkillər bir tərəfdən fonda olan unikal foto, qravür, xəritə və rəsm əsərlərini nümayiş etdirir, digər tərəfdən ölkə elminin tarixi nailiyyətlərini təqdim edir və mütəxəssislərə müasir informasiya xidmətini göstərməyə nail olur. Eləcə də dünya şöhrətli “Tate” muzeyi qalereyadan 70 min yüksək keyfiyyətli incəsənət əsərini öz saytında açıq əlçatarlıqda yerləşdirdi. Burada Qoqen, Van Qoq, Rembrant, Renual və digər məşhur rəssamların əsərləri nümayiş olunur. Əsərləri nəinki onlayn rejimdə görmək, eləcə də yüksək keyfiyyətli surətlərini də çıxarmaq olar. Muzey bu kimi fəaliyyəti ilə Britaniya kitabxanasının qarşıya qoyduğu eyni məqsədləri daşıyır. Metropoliten muzeyi (www.metmuseum.org) 422 sərgi ekspozisiyasının kataloqunuda PDF formatında, onlayn rejimdə təqdim edir. Kataloqları köçürmək, oflayn istifadəsi də mümkündür.

Solomon Guggenxaym muzeyinin rəsmi saytında Edvard Munka, Frensis Bekon, Vasili Kandinskinin və bir çox görkəmli şəxsiyyətlərin əsərləri və albomlarını açıq istifadəyə qoymuşdur (www.guggenheim.org). “Qetti” muzeyi 250 adda incəsənətə aid çap olunmuş albomu rəqəmsallaşdıraraq rəsmi saytında açıq istifadəyə qoyur (www.getty.edu). Bu sənətsevərlər üçün çox böyük hədiyyə kimi qiymətləndirilir.

Beləliklə, dünyanın ən məşhur muzeylərində olmaq istəyən sənət həvəskarları, sənətşünaslar, mütəxəssislər artıq xüsusi zəhmətlər çəkmədən buna nail ola bilirlər. Rəqəmsallaşdırılmış sənət əsərlərinin açıq əlçatarlıqda yerləşdirilməsi muzey fəaliyyətinin imkanlarını genişləndirir və ona kitabxanaya mənsub funksiyalar yerinə yetirmək imkanı verir.

Məlumdur ki, muzeylər saxlanclarında olan bütün əsərləri nümayiş etdirə bilmirlər. Buna görə də vaxtaşırı müxtəlif ekspozisiyalar təşkil edərək saxlanclarında olan əsərləri tədricən nümayiş etdirmək imkanı əldə edirlər. Bir sıra böyük muzeylərdə bəzi sənəd əsərləri və qiymətli materiallar illər boyu nümayiş oluna bilmir. Bundan fərqli olaraq kitabxana fondlarında mühafizə edilən sənədlər isə açıq istifadə imkanına malikdir. Kitabxana fəaliyyəti ilə muzey fəaliyyətinin prinsiplial fərqi də məhz bundadır.

Dünya təcrübəsini öyrəndikcə kitabxanaların muzeylərlə bir çox hallarda rəqabət etdikləri belə üzə çıxır. Məlum olur ki, yeni kommunikasiya və texnoloji imkanlar kitabxana-informasiya fəaliyyətini yeni şərtlərlə qarşı-qarşıya qoyur. Bu yeni şərtlərə uyğun öz fəaliyyətini qura bilən müəssisələr işlərini uğurla davam etdirirlər.

Muzey fəaliyyətini genişləndirməkdə olan bir sıra kitabxana müəssisələri kitabxanaların monumental funksiyalarının həyata keçirilməsi sahəsində əməli işlərini həyata keçirmiş olurlar. Bu baxımdan milli adət ənənələrin, milli geyim, milli mətbəx, milli musiqi, milli arxitektura və bir sıra digər milli-mədəni identifikliyin ifadəçisi olan obyektlərin rəqəmsallaşdıraraq kitabxana saytlarında, elektron fondlarında (kitabxanada) xüsusi səhifələr şəklində təqdim və təbliğ edirlər. Bu işdə Milli Kitabxanaların fəaliyyəti əhəmiyyətli şəkildə diqqəti cəlb edir.

Kitab məhsulunun sürətlə artımı, ənənəvi kitab fondlarının sürətlə böyüməsi kitabxanaları həlli çətin olan texniki problemlərlə qarşı-qarşıya qoyur. Bu baxımdan problemin elmi-nəzəri təhlili və həll olunması istiqamətində rəşional təkliflərin işlənilib hazırlanması çox əhəmiyyətlidir.

Qarşıya qoyulan problemin həlli istiqamətində kitabxana-informasiya müəssisələrinin dünya təcrübəsinin öyrənilməsi və kitabxanaların tarixi ənənə və missiyasının təhlili bir sıra ümumiləşmələr etməyə imkan verir.

Kitabsaxlayıcı funksiyası daşımayan respublika kitabxanaları, eləcə də iri kitabxanalar nəhəng kitab fondları yaratmaq əvəzinə, geniş informasiya massivləri ilə işin elmi-praktiki təşkilini həyata keçirməlidir. Bu istiqamətdə əhəmiyyətli hesab etdiyimiz fəaliyyət – kitabxanaların monumental funksiyalarının həyata keçirilməsidir. Kitabxana müəssisələri bu növ fəaliyyətlə tarixən məşğul olmuş və bir çox ənənələr yaratmışdır. Lakin müasir dövrdə kitabxana-informasiya müəssisələrinin yeni texnologiyaların, yeni kommunikasiya vasitələrinin, genişlənən sosial şəbəkələrinin tələbləri çərçivəsində fəaliyyəti yeni imkanlar əldə edir və yeni məzmun daşıyır.

Kitabxanaların sosial institut olması və qarşıya qoyduğu vəzifələrin məcmusunda monumental fəaliyyəti əsasən 3 istiqamətə bölmək olar:

- 1 - Milli mədəni dəyərlərin öyrənilməsi və təbliği;
- 2 - Qəbul edilmiş dünya mədəni dəyərlərinin öyrənilməsi və təbliği;
- 3 - Prioritet istiqamətlərdə mədəni dəyərlərin öyrənilməsi və təbliği;
- 4 - Regional və yerli mədəniyyət nümunələrinin öyrənilməsi və təbliği.

Kitabxanalar növündən və yerləşdiyi ərazidən asılı olmayaraq gündəlik fəaliyyətində monumental funksiyasını həyata keçirməkdədir. Mərkəzi kitabxanalardan başlayaraq filial kitabxanalarına qədər bütün kitabxana informasiya müəssisələri sərgi və muzey fəaliyyəti ilə ya daimi, ya da sistemik olaraq məşğul olurlar. Sərgi və muzey ekspozisiyaları ilə məşğul olmaq təcrübəsi kitabxanaların milli vətənpərvərlik təbliğatı çərçivəsində həyata keçirilir və hazırkı məqalə bu təcrübənin öyrənilməsinə həsr olunub.

Müasir mədəniyyətin inkişafında inteqrasiya meyilləri ilə yanaşı, digər amillər də inkişaf edir. Bunlara kulturoloji xüsusiyyətlər, kitabxanaların və muzeylərin çoxalması və yayılması tendensiyalarını göstərmək olar. Kitabxanalar da diyarşünaslıq informasiyasının fəvqəladə artması müasir dövrü xarakterizə edir və müasir kitabxana fəaliyyətində əhəmiyyətli rol oynayır. Son illərdə məlumat axtarışı, arxiv işi, muzey fəaliyyəti sahəsində tədqiqat işləri ilə yanaşı, ənənəvi diyarşünaslıq əsərlərinin toplanması, saxlanması və təbliği sahəsində kitabxana tədqiqatları xeyli irəliləyərək tez-tez gündəmə gəlir. Nəşr edilmiş sənədlərin (hər şeydən əvvəl yerli sakinlərin şəxsi arxivləri hesabına) miqdarının artması, informasiya kütləsinin son dərəcə artması, kitabxanaçıların özləri tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər diqqəti cəlb edir. Məsələn, salnamələr, tarixi hadisə və kənd sakinlərinin əhəmiyyətli hesab etdikləri təqvimlərlə əlaqədar materiallar, müharibə iştirakçıları, əmək veteranlarının lent yazıları, xatirələri əks olunmuş bütün materiallar kitabxanalarda təmərküzləşir və burada zəngin diyarşünaslığın məlumat bazasını yaradır. Bu, həmçinin kəndin və hər hansı bir regionun genoloji "ağacını", böyük ailələrin şəcərəsini, məntəqənin kiçik tarixçəsini əhatə edən bir muzey materiallarının ekspozisiyasını yaratmaq imkanı deməkdir.

Kitabxana və muzey işinin inkişafı müasir dövrdə bütövlükdə cəmiyyətin ehtiyaclarının dinamikasıyla və mədəniyyət sahəsində baş verən transformasiya prosesləri ilə, sosial dəyişikliklərlə xarakterizə edilir. Hazırda bütün dünyada "informasiya mərkəzi", "kitabxana", "muzey", "arxiv", "xatirə mərkəzi" kimi anlayışların qarşılıqlı yaxınlaşması baş verir. Birlik, muzey, kitabxana və onun funksiyalarının XX əsrin sonu və XXI əsrin əvvəllərində bir qurumun, bir mədəniyyət institutunun çərçivəsində cəmiyyətin inkişafının səciyyəvi cəhətidir.

Bunun əsas səbəbi mədəniyyət sahəsinin, qloballaşma və inteqrasiya proseslərinin sürətli inkişafı ilə bağlı olduğu iddia edilir. Mürəkkəb müasir mədəniyyətin inkişaf səviyyəsi müxtəlif təcrübələri mənimsəmək vasitəsi ilə sosial inteqrasiya proseslərini yaradır. Amma mədəni proseslərin qloballaşmasına görə hər mədəni institutun fəaliyyətinin çərçivələrinin genişlənməsi, onların hərəkətləri tez-tez kəşif və qarşılıqlı obyektiv təsirlərə məruz qalır. Belə bir qarşılıqlı təsir və fəaliyyətin kəsişməsi kitabxanaların və muzeylərin fəaliyyəti ilə əlaqədar da baş verməkdədir.

Müasir dünyada kitabxanalar və muzeylər açmaq, onları qoruyub saxlamaqda əsas məqsəd insan cəmiyyətinin qazanmış olduğu elmi və mədəni nailiyyətlərin mühafizə olunmasına yönəlmişdir. Bu mədəniyyət ocaqları elm və mədəni dəyərlərin mənim-sənilməsi üçün müxtəlif baxışları və millətlərarası kommunikasiya, ünsiyyət üçün məkan, mürəkkəb məsələlərin həlli üçün, onlara cavab tapmaq üçün yaradılmış bir məkandır.

Müasir kitabxana, yalnız oxucunun və kitabın ünsiyyətinin ənənəvi yeri deyil, bu informasiya mərkəzi mətbuat vasitələri ilə təchiz olunmuş, ənənəvi və müasir informasiya daşıyıcıları olan müxtəlif növ kompüter proqramları sisteminin tətbiq edilmiş müəssisəsi, elektron kataloq və internetlə təchiz edilmiş bir məkandır. Kitabxana, həmçinin mədəniyyət mərkəzi olub, əhalinin ünsiyyət etdiyi və asudə vaxtlarını məzmunlu keçirtmək üçün bir məkandır. Bununla yanaşı, müxtəlif emosional təsir formaları və zamanın tələbatına uyğun olaraq oxucuların da dəyişilməsi prosesi baş verməkdədir. Məlumdur ki, çox az müddət əvvəl kitab sərgilərinin ekspozisiyalarında yalnız bir qayda olaraq çap məhsulu istifadə edilirdi, lakin bu gün bu məqsədlə muzey xarakterli, maddi mədəniyyət əşyaları və müasir tədris vasitələrindən, kompyuter oyunları və CD-lərdən geniş şəkildə istifadə olunur. Müxtəlif mədəniyyət qurumlarının effektiv inteqrasiyası özünü muzey və kitabxanaların təcrübəsində də məzmunlu şəkildə göstərməkdədir. Azərbaycanda son illər kitabxana təcrübəsində həyata keçirilən kitab sərgiləri və təqdimatları zamanı sözün əsl mənasında muzey ekspozisiyaları yaradılır ki, bu sahədə fəaliyyət ildən ilə genişlənir, əhatəli məzmun daşıyır.

Rusiya kitabxanalarının təcrübəsinin öyrənilməsi də bu istiqamətdə əhəmiyyətlidir. Rusiya kitabxanalarının və ölkə həüdudları xaricində kifayət qədər məşhur olan paytaxt muzeylərinin fəaliyyətinin yeni istiqaməti diqqəti cəlb edir. Hər il A.S.Puşkin adına İncəsənət muzeyində mütəmadi olaraq “Dekabr axşamları” keçirilir. Peşəkarlar indiyə kimi “Azad roman” sərgisini unutmayıblar. Bu sərgi Puşkinin yubileyinə və Yevgeni Oneginə həsr olunmuşdur. Mədəni mərkəzlərdə, kitab yayım mərkəzlərində, A.S.Puşkin adına muzeydə bayramlar və ballar daim keçirilir. Bu tədbirlərdə ictimai kitabxanalar “qızıl əsrin mədəniyyət” vasitələrindən və öz arsenalından geniş istifadə edirlər.

Uzun illər “Lenin kitabxanasının” kitab muzeyində məşhur kitab həvəskarı və görkəmli artist N.P.Smirnova-Sokolskinin kabinetinin ekspozisiyası nümayişə açılmışdır. Burada yalnız yeganə nüsxədə olan unikal kitablar, həm də Puşkin dövrünün Peterburqu təsvir olunur, dövrün ümumi mənzərəsini yenidən yaradan çox gözəl predmetlər nümayiş olunur. RQB-nin (Rusiya Dövlət Kitabxanası) müasir kitab muzeyinin sərgi ekspozisiyalarının əksəriyyəti, həmçinin öz üslubu üzrə kitabda olduğu kimi əyani, predmet, inteqrativ, müasir ekspozisiyaların gözəl nümunəsini təcəssüm edir. Hal-hazırda (RQB) müxtəlif kitabxanalarda klassik şəkillər və şəkillərin müxtəlif tematik ekspozisiyalarının ənənəsi formalaşmışdır. İstifadəçilərə xidmət işinə maneə olmayan, dekorativ sənətin müxtəlif tematik predmetləri nümayiş etdirilir. Belə ekspozisiyalar oxuculara yeni estetik zövq və idraki rəngarənglik gətirir.

Kitabxanalarda yalnız kitab və çap məhsulları ilə deyil, irəliləyən texnologiyanın imkanları ilə, məqalələr, eləcə də predmet reallıqları ilə, məişət predmetləri, konkret

dövrün bədii surətləri, ədəbi həyatın aksesuarları, nişanlar, kolleksiyalar, medallar, ordenlər, rəsm əsərləri də hal-hazırda kitabxanaların kolleksiyalarında toplanmaqdadır.

Son illər bələdiyyə kitabxanaları şifahi informasiya mənbələrini toplayaraq maraqlı kolleksiyalar yaradır. Fonografik və rəqəmsal mahnıları, videoyazıları, beşik mahnıları, toy mərasimləri ənənələri, meyxanalar (xalq yaradıcılığı) və digər folklor materiallarının toplanması ilə məşğul olmuşlar və bu gün də bu proses davam edir. Həmkarlarımızın regional mərkəzlərdən mütəxəssislərin iştirakı ilə tarixi etnoqrafiya tədqiqatları və ekspozisiyalarının təşkili, yerli tanınmış şəxslərin çap məhsulları və xatirə əşyalarının nümayişi, etnoqrafik ekspedisiyaların təşkil edilməsi, unikal nəşrlər, yerli və kəndli məişətinin predmeti ilə yanaşı qeyri-maddi mədəni irsin saxlanması (adətlər, yerli dialekt), toplanması təbliği kimi rəngarəng işlər görməkdədirlər. Yerli məktəblərlə birgə təşkil edilən və ictimai təşkilatların yardımları ilə regionun ekoloji ekspedisiyaları haqqında, onun fauna və florası haqqında, təbii sərvətləri öz rayonu haqqında müxtəlif faktiki məlumatlar toplayır, mühafizə edir və təbliğini həyata keçirir.

Müasir dövr yeni-yeni texniki avadanlıq, kommunikasiya vasitələri, müxtəlif əməliyyatların həyata keçirilməsi məqsədi ilə xüsusi texnologiyaların zəngin olması ilə xarakterizə olunur. Bu zaman regional kitabxanaların ölkəşünaslıq resurs bazası gənc naturalistlərin (diyarşünasların, təbiətsevərlərin) gündəlik yazıları, video və sənədli fotoları ilə zənginləşir. Müasir muzeydə informasiya və kommunikasiya potensialı müəyyənləşir, onun əhəmiyyəti, kitabxananın vəziyyəti, əhəmiyyətli dəyişikliklərə məruz qalması baş verir.

Muzey kitabxanası universal informasiya sistemi kimi bütün proseslərin mərkəzində durur, kommunikasiya, monumental funksiyalarını həyata keçirir, bu zaman sosial-mədəni funksiyalar daşıyan muzeylərin əsas funksiyalar ilə sıx əlaqələri qarşıya çıxır. Müasir kitabxana muzey fəaliyyəti üçün muzeyin tərkib hissələri kimi öz rolunu anlaması və həyata keçirməsi son dərəcə təbiidir, belə ki, regional yaddaşın unikal mərkəzi olmaqla kitab sərvətlərini əlçatan edən və ona tələb yaradan kitabxanalar tarixi missiyasını yerinə yetirməkdə həm milli, həm də qlobal miqyasda hələki yeganə müəssisələrdir.

Ədəbiyyat

1. Xələfov, A.A. Kitabxana və cəmiyyət / Bakı, Azərneşr, 2012. - 360 s.
2. Xələfov, A.A. Azərbaycanca kitabxana işinin inkişaf konsepsiyası / Bakı, BDU-nun nəşri, 2012.
3. Kazimi, P.F. İnformasiya mühəndisliyi / Bakı, BDU, 2011. - 236 s.
4. Казими, П.Ф., Гилмиянова Р.А. Библиотеки в социокультурном пространстве / БГУ, «Библиотековедение и информация», 2013. - № 2(11). – С.58-66.
5. Kazimi, P.F., Əfəndiyev, F.M., İslamov İ., Müasir sosial-mədəni mühitin öyrənilməsinin bəzi məsələləri. / Bakı Dövlət Universiteti, Sosial və humanitar elmlərin müasir problemləri. - Elmi əsərlər toplusu. – 2015. – Bur. 14. - S.282-287.
6. Kazimi P.F., Rəsuli, İ. Kitabxanaların muzey fəaliyyəti / BDU, Dil və ədəbiyyat, 2014. - №3(87). – S.335-336.